OVER DE GLADDE SLANG IN DE PEEL IN 2005

Peter Keijsers

Minder slangen

Allereerst wil ik aangeven dat het aantal waargenomen dieren in verhouding met voorgaande jaren iets minder was. Dit zal zeker te maken hebben met de hogere dagtemperaturen in juni en juli want dan verblijven de slangen in of onder de vegetatie en zien wij ze niet. Augustus was iets frisser. Gedurende deze "koudere"periode heb ik in de Peel (gladde slangen) en de Meinweg (adders) de meeste dieren waargenomen. Door het aanhoudend mooie najaarsweer in september en oktober en de vrij hoge temperaturen bleven de juvenielen tot eind october aktief. De vrouwtjes verdwenen zoals altijd direct na het afzetten van hun jongen uit het "zomerbiotoop".

Twee keer geboortes

Wat heel bijzonder was in 2005, dat er twee periode's van geboorten hebben plaatsgevonden, althans in de Peelgebieden. Ik heb dit waargenomen op twee plaatsen in de Peel. De eerste periode was van 29 juli (dat is héél vroeg) tot 3 augustus. De tweede periode was van 26 augustus tot 2 september.Hierin zit 4 weken verschil. Het gebeurde in twee "zomerbiotopen".

Deurnese Peel

In een mij bekend zomerbiotoop van *de Deurnese Peel* heb ik tot 29 juli steeds elf zwangere gladde slangen vrouwtjes waargenomen. In de periode van 29 juli tot 3 augustus hebben zeven slangen hun jongen afgezet. Van 3 augustus tot 26 augustus waren de overige vier slangen nog constant aanwezig, waarvan er één op 24 augustus was verveld en op 26 augustus haar jongen heeft afgezet. De anderen volgden binnen een paar dagen en op 3 september was het laatste vrouwtje dat gejongd had verdwenen.

Mariapeel

In het ander gebied, in de Mariapeel gaat het om negen zwangere gladde slangen vrouwtjes. In de eerste tijdsperiode hebben zes slangen hun jongen afgezet. dat was op 6 augustus. Op 24 augustus zien we (met Arnold van Rijsewijk en Domin Dalessi) hier drie nog zwangere slangen.Twee daarvan zijn verveld en één is bezig te vervellen. Gladde slangen vervellen vaak kort vóór de bevalling.

Foto: Ingo Janssen

Nog een ander voorval wat het vermelden waard is. Op 5 augustus ga ik om 9.00 uur naar de Deurnese Peel. Op mijn monitoringsroute is niet één slang aanwezig. Is het te koud? Zwaar bewolkt, druppeltje regen, NW 4 Beaufort, en 18 graden Celsius. Om 11.00 uur ga ik naar het "zomerbiotoop" waar de hele zomer elf slangen lagen en waarvan het merendeel al bevallen is. Nu liggen er zeven slangen. Ik loop aan de andere kant van de zandweg over het fietspad terug naar de auto. 100 meter verwijderd van het "zomerbiotoop" liggen op nog geen 10 meter zeven gladde slangen. Het waren drie mannetjes en vier dikke goed uitziende vrouwtjes. Meestal laat ik de slangen liggen als ik gezien heb of het een mannetje of een vrouwtje is, maar nu moest ik toch voelen of het hier geen zwangere vrouwtjes betrof. Ze waren niet zwanger, maar zagen er wel zo uit. Voldoende reserve voor de komende overwintering. Ook de mannetjes zagen er goed en gezond uit. Ik loop deze route al meer dan 25 jaar. Behoudens een enkele onvolwassen slang heb ik hier verder nooit een slang waargenomen. En nu dit!

Herfstparingen?

Een eerste gedachte die bij mij opkwam was, dat ik hier te maken kon hebben met een voortplantingsplaats, omdat mannetjes en vrouwtjes zo dicht bij elkaar lagen. Ik ben tot 14.00 uur op de plek gebleven, maar er gebeurde eigenlijk niets bijzonders meer. De volgende dag was ik al weer vroeg op deze plek present, maar heb niet één slang meer gezien. zondagmorgen, 7 augustus inmiddels heb ik nog één mannetje gladde slang gezien en dat was het. Ik heb daarna deze plek nog een 10-tal keren bezocht, maar heb er geen slangen meer waargenomen. De meest ideale overwinteringplek lijkt mij deze plek ook niet, maar waarom lagen hier op 5 augustus zeven slangen? Is het een plek waar herfstparingen plaats vinden (als deze al plaatsvinden?). Dit soort nieuwe waarnemingen zijn voor mensen die iets aan gladde slangen doen heel fantastisch. Je kunt erover na denken en je hoopt, dat je weer iets meer te weten bent gekomen over de mysterieuze levenswijze van onze gladde slang in Nederland.

Adres auteur:
Weerterweg 31-a, 3950 Bocholt, Belgie

Naschrift redactie: *In onze contreien (Nederland, Duitsland e.v.) hebben Gladde slangen een tweejarige voortplantingscyclus, dus wijfjes baren één keer in de twee jaar. Herfstparingen zijn wel bekend uit de periode augustus-september. De wijfjes die aan die paringen meedoen, zijn dat jaar dan niet zwanger geweest. Deze informatie komt uit het mooie boekje van Wolfgang Völkl, 2003: Die Schlingnatter. Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 6. Het zou dus goed kunnen dat Peter Keijsers herfstparingen gezien heeft.*

Herman Feenstra liet weten: "In het Fochteloërveen hadden de gladde slangen één geboortegolf. Op 23 augustus vond ik de eerste twee worpen: vijf en twee jongen. Op 26 augustus zes jongen vlak bij elkaar. Daarna ging het vooral om solitaire exemplaren. de geboortepiek was eind augustus. In koele jaren blijven jongen van de Gladde slang tot weken achtereen bij elkaar liggen en van de laat geboren jongen sterft een aanzienlijk deel. Hoe vroeger de jongen in de zomer worden geboren des te sterker gaan ze de winter in. De jongen lagen in 2005 maar korte tijd bij elkaar en een ronde later werden de meeste niet meer terug gevonden. Een goed voortplantingsjaar dus!

Cluster jonge gladde slangen in 2000 op de Kalmthoutse Heide. Foto: Arnold van Rijsewijk